

מראי מקומות- חולין צ"ג

הכסלים, היינו משום דאלו דברים הידועים לאיסור מקרא מפורש. אבל מה שאמר וזהו החלב שע"ג הדקין, הרי דבר זה גופי' דחלב על הדקין אינו מפורש לאיסור, וא"כ איך אמר על מעיא באמתא דהרי הוא חלב שע"ג הדקין, הרי איננו יודעין הדין של חלב שע"ג הדקין מקודם. לזה כ' רש"י דהמראה מקום הוא לאותו מח' ר"י ור"ע דאי' באלו טרפות, דכ"ע מודו בזה לאיסור, כ"א מטעמו, ולכך קאמר כאן דמעיא באמתא הרי הוא חלב שע"ג הדקין, דכבר מבואר לאיסור לכ"ע במח' ר"י ור"ע לעיל.

(ד) ואת לא תיכול משום ואל תטוש תורת אמך- ע' בר"ן (לא. בדפיו) שהביא דמבואר בחי' הרשב"א דביני דחושילתא מותר בכל מקום חוץ ממקום שיש בה מנהג לאסור. אבל כ' הר"ן דלא נתחוויר לו זה, דזה אינו דומה לתרבא דאייתרא דאמרי' דבכל דוכתא שרי בר מאתרא דנהיגי בי' איסורא, דהתם אפי' בני בבל לא סבירא להו דאסור, אלא ממנהגא בעלמא הוא שנהגו בו איסור, ולכן רק במקום שנהגו איסור צריך לנהוג בו איסור. אבל ביצי חשילתא, בני בבל מדינא אסרי להו, דלא אשכחן דמשום מנהגא בלחוד הוה מימנעי מלמיכלינהו, וכיון דאנן בכל דוכתא בתר בבל גרירינן, משמע דלדידן נמי אסור.

(ה) הני ביצי דגדיא, עד תלתין יומין וכו'- כ' רש"י דגדיא לאו דוקא, אבל ע' בריטב"א שהביא מרבו הרא"ה דדוקא גדיא, אבל דעגלי אפי' בגו תלתין יומין אסורין אי אית בהו שורייקי סומקי.

(ו) אי אית בהו שורייקי סומקי, וכו'- וכ' הרשב"א דשורייקי סומקי מהני רק לאחר תלתין יומין, אבל קדם ל' יום אמרי' דאי"ז ראי' דיש בה זרע, ומוכח כן, דאל"כ, אלא דשורייקי סומקי מהני אף תוך ל', א"כ מהו החילוק בין תוך ל' ובין לאחר ל'.

(ז) תליי' נמי בשפודא, דאיב דמא- פרש"י, אם תלאו בשפוד בתוך התנור לצלות, אז אי"צ

(א) חוטין שביד אסורין... מי אמר רחמנא אכול דמא- הק' הרשב"א, למה יש כאן איסור אכילת דם, הרי כיון דלא פריש הדם, א"כ הו"ל דם האיברים, ודם האיברים שרי לגמרי בשלא פירש. ותי' דשאני הכא שהוא כנוס בתוך החוטין, דלא אמרו דדם האברים מותר אלא בדם שהוא נבלע בבשר האיברים, אבל דם הכנוס אסור. והר"ן (לא: בדפיו) כ' דמה שכאן אסור אע"פ דדם האברים הוא היינו "לפי שנראה כאילו הדם שם בעין" נויש לעי' אם כוונתו דהוי אסור מעיקר הדין, או רק משום שנראה שהם בעין, והיינו דאסור מדרבנן.

(ב) חתכי' ומלחי', אבל לקדרה נמי שפיר דמי- דייק תוס', מכלל דעד השתא משמע דלא הוה איירי בקדרה אלא בצלי, ואפ"ה אסור היכא דלא חתכה, וא"כ משמע דאף בצלי צריך לחותכה. ואף דלקמן גבי בשרא דאסמיק שפדי' בשפודא, דמידב דאיב דמא, ופרש"י שם דמיירי דלא חתכי' ומלחי', אין הכוונה לומר דלא מלחי' וגם לא חתכי', דהא חתיכה ודאי בעי אף בצלי, אלא ר"ל שלא עשה שתייהם, אלא חתיכה לבדה, ורש"י נקט לשון הגמ' דקאמר "חתכיה ומלחי'", ופרש"י דבכה"ג לא בעינן "חתכי' ומלחי'", אבל שפיר י"ל דבעינן חתיכה. אולם ע' ברשב"א דכ' לחלוק על תוס', וכ' דלשון הגמ' לקמן סתמא הוא, ומשמע דלא עשו כלום אלא הניחו אגומרי, ומשמע דלא חתכה כלל. ולכן כ' הרשב"א דבאמת לא בעינן כלום לצלי, ואפי' אם לא חתכה אמרי' דנורא משאיב שאיב ל' לדמא. וע"ש שהאריך בענין זה.

(ג) וזהו חלב שעל הדקין- פרש"י, שנחלקו בה ר' ישמעאל ור"ע באלו טרפות (מט:). וכבר ציין רעק"א בגלה"ש דרש"י שם (ד"ה אף כל) מבואר דלא נח' ר' ישמעאל ור"ע לענין חלב שעל הדקין, וכל מחלקותם הוא רק לענין חלב שע"ג הקבה, והניח בצ"ע. וע"ע בלב ארי' כאן שהביא קו' זו מהכנסת הגדולה. והלב ארי' כ' לפרש כוונת רש"י דכאן, דאין כוונתו לומר דנח' ר"י ור"ע בחלב שע"ג הדקין, אלא דהי' ק' לו, בשלמא הא דאמרי' דזהו חלב שעל הקרב, או זהו החלב שעל

הרשב"א שי' ג' בזה, לא דמר זוטרא בא לפלוג על ר' פפא, כדעת המהרש"ל, ולא דבא להוסיף על ר' פפא, כדעת הר"ן, אלא דמר זוטרא בא לחלוק על ר' יוחנן, וקיי"ל כר' יוחנן. נולכאו' לשון הגמ' "והלכתא" ק' לדעת הר"ן, דבשלמא להמהרש"ל, י"ל דפסק הגמ' והלכתא כר' פפא דלא כמר זוטרא, אבל לפי הר"ן, דמר זוטרא להוסיף על ר' פפא בא, מה בא הגמ' לפסוק, ואולי בא לומר דלא קיי"ל כההוספה של מר זוטרא, רצ"ע.

(ז) והשתא דאנשיהו לדר' יהודה מהימני- הק' הלב ארי', איך נאמן אם קיי"ל כר"מ, הא מבואר בתוס' דכל מה דס"ל לר' יהודה דנאמנים הוא משום דס"ל דאין כאן טירחא כ"כ, אבל כיון דקיי"ל כר"מ לענין חטיטה, א"כ נמצא דלכ"ע לא יהי' נאמן בכה"ג, וכמי אזיל ר' נחמן לומר דנאמנים. וכ' דעכצ"ל דס"ל לר' יהודה דכמו דנאמנים על חלב, אע"פ שיש איסור חמור וטירחא קצת, א"כ ה"ה דנאמן על גיד הנשה, אע"פ שטירחא יתירא הוא, מכיון דלא חמיר איסורי' כ"כ. והוסיף דמש"כ תוס' דר' יהודה ס"ל דנאמנים על החלב משום דלית בי' טירחא כמו גיד לר"מ, אין כוונתו דס"ל לר' יהודה דאם הי' הטירחא בגיד כמו טירחא ר"מ בגיד דלא יהי' נאמן בגיד, דגם חולק ר' יהודה על ר"מ בזה, וס"ל דנאמן בזה. אלא כוונתו לומר דאם הי' חלב כ"כ טירחא לר"י כמו שיש לגיד לר"מ, אז, כיון שיש תרתי לגריעותא, דהיינו דאיסור חמור הוא, וגם טירחא יתירא הוא, אז אף ר' יהודה מודה דאינם נאמנים.

(א) שולח אדם ירך לעכו"ם שגיד הנשה בתוכו מפני שמקומו ניכר- הק' הרשב"א, מ"ש עכו"ם דנקט, הרי כל החשש הוא משום שמא יחזור הגוי וימכרנה לישראל, וא"כ לימא דשולח אדם ירך לחבירו אם שלימה הוא, ויהי' מדויק דחתוכה לא, משום שמא יבוא לידי תקלה, שיחשוב הישראל שהוא מנוקד. ותי' דרבנן קמ"ל, דלא תימא דדוקא לישראל אסור לשלוח חתוכה משום דהוי לפני עור, אבל אם שולח לגוי, דהוי רק לפני דלפני, הרי קיי"ל דאלפני דלפני לא מפקדינן, קמ"ל דאפ"ה אסור, דהוי דבר הקרוב לבוא לידי תקלה, ולכן כודאי שוינן ליי'.

חתיכה ומליחה, רק כדי מליחת צלי דבר מועט. וע' בר"ן (ל: בדפיו) שהאריך בענין זה, והביא דשי' הגאונים הוא דלצלי אין צריך שום מליחה, והביא דמשמעות בדברי רש"י הוא דצריך מליחה, רק דאין צריך להשהותו במלח כבשר קדרה, וכ' שכן הוא דעת הרמב"ם והראב"ד.

(ח) כאן להלקותו כאן לעברו- פרש"י, להלקותו בכזית, לעברו בכשעורה. וביאר בהערות להגרי"ש, דאף דודאי גם בפחות מכשעורה הוי איסור תורה דחצי שיעור, ומ"ש דאין מעבירים אותו אלא משום כשעורה, היינו משום דבפחות מכשעורה יכולין לתלות דמה דנשאר שם פחות מכשעורה הי' משום טעות, אבל בכשעורה, בזה שפיר מעבירין אותו, דאז הוי בפשיעה מה שנשאר שם.

(ט) אמר מר זוטרא, כשעורה במקום א', כזית אפי' בב' וג' מקומות- פי' הר"ן (לב: בדפיו), דהיינו דאין מעבירין אותו משם דנשאר כשעורה אא"כ השעורה הי' במקום אחד, אבל מלקין אותו (ומעבירין אותו) על שנשאר כזית, אע"פ שלא הי' במקום אחד. ולפי זה, מר זוטרא הסכים להחילוק דכאן להלקותו וכען לעברו, אלא דהוסיף עוד תנאי בזה. אולם המהרש"ל כ' דמר זוטרא בא לחלוק על ר' פפא, ולומר דחילוק אחר יש ביניהם, אבל שניהם לוקין או שניהם מעבירין אותו. והחילוק הוא דר' יהודה דאיירי בחלב כשעורה היינו דנשאר חלב כשעורה במקום א', דאז אמרי' דלוקה או מעבירין אותו, אבל אם אין שעורה במקום א', אפי' אם בצירוף ב' או ג' מקומות יהי' כשעורה, לא עבדינן ליי' כלום. ור' יוחנן איירי בכזית, דהיינו דנמצא חלב שנשאר בב' או ג' מקומות, ובצירוף הם כזית, בזה ג"כ אמרי' דאז לוקין או מעבירין אותו [ולכאו' צ"ל דבכ"א מהמקומות לא הי' שעורה, דאל"כ נמצא דחולק על ר' יהודה, רצ"ע בזה]. וכ' הרשב"א דמהא דפסק הגמ' והלכתא להלקותו בכזית להעבירו בכשעורה, משמע דמר זוטרא לאו לפרושי מילתא דר' יוחנן הוא דאתא, אלא לאפלוגי עלי', ומר זוטרא מחייב אפי' בכזית בשנים או בשלשה מקומות, ומש"ה פסיק תלמודא כר' יוחנן דבעינן כזית במקום א'. ומבואר מדברי

יב) **שלמה אין, חתוכה לא- ע' ברא"ש (י"ט)**
שהביא שהראב"ד הוכיח מכאן שאם בא א'
מעלמא וניקר הגיד והלך לו, ואין בקי שם
שיכול להראות הירך לבקי לו אם מנוקר
כראוי, אין חוששין לו, אלא תלינן דיפה ניקר
ובקי הוא אצל ניקור. דאלת"ה, חתוכה אמאי
לא, והא לא אכיל ממנה לעולם עד דמחוי לי'
לבקי, והוא ידע אם ניטל גידה. וע' בדברי
חמודות (פ"ו) שדייק מדברי הרא"ש דאם יש
כאן בקי צריך להראות להבקי. והביא
מהבית **יוסף** דטעם הדבר הוא דכמו דמצינו
לענין שחיטה, דאף דרוב מצויין אצל שחיטה
מומחין הן, מ"מ אין סומכין על הרוב אלא
במקום דלית' קמן דנשיילי', וא"כ ה"ה
לענין ניקור הגיד, דלא סמכין על הרוב דרוב
מצויין אצל ניקור מומחין הן אלא במקום
שאין בקי מצוי במתא. אולם ע' בלשון הר"ן
(לב: בדפיו) דכ' דאין צריך להראותה לבקי,
ומשמע דאפי' אם יש בקי במתא, אין צריך
להראותה לו.